യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തി+പ്രകരണം)/സർഗഃ 003

തൃതീയഃ സർഗഃ 3

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ഏവമേവ മനഃ(ശ്)ശുദ്ധം പൃ+(ഥ്വാ-ആ)ദി-രഹിതം(ൻ)ത്വയാ .
മനോ+ബ്രഹ്മേതി കഥിതം സത്യം പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-വർജിതമ് .. 1

തദ+ത്ര+പ്രാക്തനീ+ബ്ര+ഹ്മൻഥ്.സ്മൃതിഃ(ഖ്)കസ്മാ+ന്ന കാരണം.
യഥാ മമ തവാ+ന്യ+സ്യ ഭൂതാനാം(ഞ്)ചേതി മേ വദ .. 2

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
പൂർവ-ദേഹോ∫+സ്തി യ+സ്യാ+ദ്യ പൂർവ-കർമ-സമ+ന്വിതഃ .
തസ്യ+സ്മൃതിഃ(സ്)സം-ഭവതി കാരണം സംസൃതി+സ്ഥിതേഃ .. 3

ബ്ര+ഹ്മണഃ(ഫ്) പ്രാ+ക്തനം(ങ്)കർമ യദാ കി+ഞ്ചി+ന്ന വി+ദ്യതേ .
പ്രാ+ക്തനീ സംസ്-മൃതിസ്-ത+സ്യ തദോ-ദേതി കുതഃ(ഖ്)കഥമ് .. 4

ത+സ്മാദ-കാരണ ഭാതി വാ+സ്വ-ചി+ത്തൈക-കാരണം .
സ്വകാരണാ-ദന+ന്യാത്മാ+സ്വയംഭൂഃ(സ്)സ്വയ-മാത്മവാൻ .. 5

ആതി-വാഹിക ഏവാസൗ ദേഹോ∫+സ്(തി-ആ)+സ്യ+സ്വയം-ഭുവഃ .
ന+ത്വാധി-ഭൗതികോ രാമ ദേഹോ∫ജ+സ്യോപ-പദ്യതേ .. 6

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ആതി-വാഹിക ഏകോ∫+സ്തി ദേഹോ∫+ന്യസ്ത്വാധി-ഭൗതികഃ .
സർവാസാം ഭൂത-ജാതീനാം ബ്ര+ഹ്മണോ∫+സ്ത്യേക ഏവ കിമ് .. 7

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
സർവേഷാ-മേവ ദേഹൗ+ദ്വൗ ഭൂതാനാം(ങ്) കാരണാ+ത്മനാം.
അജ+സ്യ കാരണാ-ഭാവാ-ദേക ഏവാതി-വാഹികഃ .. 8

സർവാസാം ഭൂത-ജാതീനാ-മേകോ∫ജഃ(ഖ്) കാരണം പരം .
അജ+സ്യ കാരണം(ൻ)നാസ്തി തേനാസാ-വേക-ദേഹ-വാൻ .. 9

നാ+സ്ത്യേവ ഭൗതികോ ദേഹഃ(ഫ്) പ്രഥമ+സ്യ+പ്രജാപതേഃ .
ആകാ-ശാ+ത്മാ ച ഭാ+ത്യേഷ ആതി-വാഹിക-ദേഹവാൻ .. 10

ചി+ത്ത-മാത്ര-ശരീരോ∫സൗ ന-പൃ(ഥ്വാ-ആ)ദി+ക്രമാ+ത്മകഃ .
ആ+ദ്യഃ(ഫ്)പ്രജാ-പതിർ+വ്യോമ-വപുഃ(ഫ്)പ്രതനുതേ+പ്രജാഃ .. 33

താ+ശ്ച ചി+(ദ്-വ്യോ)മ-രൂപി+ണ്യോ
വിനാ+ന്യൈഃ(ഖ്) കാരണാ+ന്തരൈഃ .
യ+ദ്യ-തസ്-ത+ത്ത-ദേവതി സർവൈ-രേവാനു-ഭൂയതേ .. 12

നിർവാണ-മാത്രം പുരുഷഃ(ഫ്)പരോ ബോധഃ(സ്)-സ ഏവ ച .
ചി+ത്ത-മാ+ത്രം(ൻ) തദേ-വാസ്തേ നായാതി വസുധാ-ദിതാം.. 13

സർവേഷാം ഭൂത-ജാതാനാം സംസാര+വ്യവ-ഹാരിണാം.
പ്രഥമോ∫സൗ+പ്രതി+സ്പന്ദ+ശ്ചി+ത്ത-ദേഹഃ(സ്)സ്വതോ-ദയഃ .. 14

അസ്മാഥ്.പൂർവാഥ്.പ്രതി+സ്പന്ദാ-
ദന+ന്യൈ+തഥ്.സ്വ-രൂപിണീ .
ഇയം പ്രവി-സൃതാ സൃഷ്ടിഃ(സ്)സ്പന്ദ-സൃഷ്ടി-രിവാനി-ലാത് .. 15

പ്രതി-ഭാനാ-കൃതേ-രസ്മാഥ്.പ്രതിഭാ-മാ+ത്ര-രൂപ-ധൃക് .
വിഭാ+ത്യേവ-മയം സർഗഃ(സ്) സ+ത്യാനു-ഭവവാൻഥ്.സ്ഥിതഃ .. 16

ദൃഷ്ടാ+ന്തോ∫+ത്ര ഭവഥ്.സ്വപ്ന-പുര+സ്ത്രീ-സുരതം(യ്)യഥാ .
അസദ+പ്യർഥ-സംപ+ത്ത്യാ സ+ത്യാനു-ഭവ-ഭാസുരം.. 17

അപൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-മയോ ഭാതി+വ്യോമാ-കൃതിര-ദേഹകഃ .
സദേഹ ഇവ ഭൂതേശഃ(സ്)സ്വാത്മഭൂഃ(ഫ്)പുരുഷാകൃതിഃ .. 18

സംവിഥ്.സ+ങ്ക+ല്പ-രൂപ+ത്വാൻ-നോദേതി സമു-ദേതി ച .
സ്വായ+ത്ത+ത്വാഥ്.സ്വഭാവ+സ്യ നോദേതി നച ശാ+മ്യതി .. 19

ബ്ര+ഹ്മാ സ+ങ്ക+ല്പ-പുരുഷഃ(ഫ്)പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-രഹിതാ-കൃതിഃ .
കേവലം(ഞ്) ചിത്ത-മാ+ത്രാ+ത്മാ
കാരണം(ൻ)ത്രി-ജഗഥ്.സ്ഥിതേഃ .. 20

സംകല്പ ഏഷ കചതി യഥാ നാമ+സ്വയം-ഭുവഃ .
വ്യോമാത്-മൈഷ തഥാ ഭാതി ഭവഥ്.സംക+ല്പ-ശൈലവത് .. 21

ആതി-വാഹിക-മേവാന്തർ-വിസ്മൃ+ത്യാ ദൃഢ-രൂപയാ .
ആധി-ഭൗതിക-ബോധേന മുധാ ഭാതി പിശാച-വത് .. 22

ഇദം പ്രഥ-മതോ+ദ്യോഗ-സംപ്ര-ബു+ദ്ധം മഹാ-ചിതേഃ .
നോദേതി ശുദ്ധ-സംവി+ത്ത്വാ-ദാതി-വാഹിക-വിസ്മൃതിഃ .. 23

ആധി-ഭൗതിക-ജാതേന നാ+സ്യോ-ദേതി പിശാചികാ .
അസ+ത്യാ മൃഗ-തൃഷ്ണേവ മി+ഥ്യാ ജാ+ഡ്യ+ഭ്രമ+പ്രദാ .. 24

മനോ-മാത്രം(യ്) യദാ+ബ്ര+ഹ്മാ ന-പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-മയാ+ത്മകഃ .
മനോ-മാ+ത്ര-മതോ വി+ശ്വം(യ്)-
യ+ദ്യ+ജ്ജാതം(ൻ)തദേ-വഹി .. 25

അജ+സ്യ സഹ-കാരീണി കാര-ണാനിന സ+ന്തി യത് .
ത+ജ്ജ+സ്യാപി ന സ+ന്ത്യേവ
താനി തസ്മാ+ത്തു കാനി-ചിത് ..26

കാരണാഥ്.കാ+ര്യ-വൈചി+ത്ര്യം(ൻ)തേന നാ+ത്രാസ്തി കിംചന .
യാദൃശം(ങ്)കാരണം ശുദ്ധം(ങ്)കാര്യ താദൃ-ഗിതി+സ്ഥിതം.. 27

കാ+ര്യ-കാര-ണതാ+ഹ്യ+ത്ര നകിഞ്ചി-ദുപ-പ+ദ്യതേ .
യാദൃ-ഗേവ പരം ബ്ര+ഹ്മ താദൃ-ഗേവ ജഗ+ത്ത്രയം.. 28

മനസ്താ-മിവ യാതേന+ബ്ര+ഹ്മണാ ത+ന്യതേ ജഗത് .
അന+ന്യാ-ദാത്മനഃ(ശ്)ശുദ്ധാദ്-ദ്രവ+ത്വ-മിവ വാരിണഃ .. 29

മനസാ ത+ന്യതേ സർവ-മസദേ-വേദ-മാതതം .
യഥാ സംകല്പ-നഗരം(യ്) യഥാ ഗന്ധർവ-പത്തനം .. 30

ആധി-ഭൗതി-കതാ നാസ്തി ര+ജ്ജ്വാ-മിവ ഭുജങ്-ഗതാ .
ബ്ര+ഹ്മാ-ദയഃ(ഫ്)പ്രബു+ദ്ധാസ്തു
കഥം(ൻ)തിഷ്ഠ+ന്തി ത+ത്ര തേ .. 31

ആതി-വാഹിക ഏവാ+സ്തി ന+പ്ര-ബു+ദ്ധ-മതേഃ(ഖ്) കില .
ആധി-ഭൗതിക-ദേഹ+സ്യ വാചോ വാ+ത്ര കുതഃ(ഖ്) കഥമ് .. 32

മനോ-നാമ്നോ മനു+ഷ്യ+സ്യ വിരി+ഞ്ച്യാ-കാര+ധാരിണഃ .
മനോരാ+ജ്യം(ഞ്)ജഗ-ദിതി സ+ത്യ-രൂപ-മിവ+സ്ഥിതമ് .. 33

മന ഏവ വിരി+ഞ്ചി+ത്വം(ൻ)ത+ദ്ധി സംക+ല്പ-നാ+ത്മകം .
സ്വ-വപുഃ(സ്)സ്ഫാരതാം(ൻ)നീത്വാ മന-സേദം(വ്)വിത+ന്യതേ .. 34

വിരി+ഞ്ചോ മനസോ രൂപം വിരി+ഞ്ച+സ്യ മനോ വപുഃ .
പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി വി+ദ്യതേ നാ+ത്ര
തേന പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി ക+ല്പിതം ..35

പദ്മാ+ക്ഷേ പദ്മിനീ-വാന്തർ-മനോ ദൃ+ദ്യസ്തി ദൃ+ശ്യതാ .
മനോ-ദൃ+ശ്യ-ദൃശൗ ഭി+ന്നേ ന കദാചന കേനചിത് .. 36

യഥാ ചാ+ത്ര തവ+സ്വപ്നഃ(സ്)സംകല്പ+ശ്ചിത്ത+രാ+ജ്യധീഃ .
സ്വാനു-ഭൂ+ത്യൈവ ദൃഷ്ടാന്തസ്-തസ്മാ+ദ്ധൃ+ദ്യസ്തി ദൃ+ശ്യഭൂഃ .. 37

തസ്മാ+ച്ചിത്ത-വിക+ല്പ+സ്ഥ-പിശാചോ ബാലകം(യ്) യഥാ .
വിനി-ഹ+ന്ത്യേവ-മേഷാന്തർ-ദ്രഷ്ടാരം(ൻ)ദൃ+ശ്യ-രൂപികാ .. 38

യഥാ+ങ്കുരോ∫+ന്തർ-ബീജസ്യ സംസ്ഥിതോ ദേശ-കാലതഃ .
കരോതി ഭാസുരം(ൻ)ദേഹം(ൻ)തനോ+ത്യേവം ഹി ദൃ+ശ്യധീഃ .. 39

സ+ച്ചേ+ന്ന ശാ+മ്യതി കദാചന ദൃ+ശ്യ-ദുഃഖം
ദൃ+ശ്യേ+ത്വശാ+മ്യതിന ബോ+ദ്ധരി കേവല+ത്വം .
ദൃ+ശ്യേ+ത്വസം-ഭവതി ബോ+ദ്ധരി ബോ+ദ്ധൃ-ഭാവഃ(ശ്)
ശാ+മ്യേത്.സ്ഥിതോ∫പിഹി തദ+സ്യ വിമോ+ക്ഷ-മാഹുഃ ..40

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീ-വാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ
വാല്മീകീയേ ഉത്പ+ത്തി+പ്രകരണേ
ബ+ന്ധ-ഹേതു-വർണനം നാമ-തൃതീയഃ(സ്) സർഗഃ .. 3 .
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
5.9.23